

ประเด็น เศรษฐกิจ ฉบับที่ C6	18 ธ.ค. 67	วิทยาลัยการทัพบก
ประเด็น การปรับโครงสร้างภาษีมูลค่าเพิ่ม	การปรับโครงสร้างภาษีมูลค่าเพิ่ม: ความเป็นไปได้และผลกระทบต่อเศรษฐกิจไทย	
ประเด็นสำคัญ	<ul style="list-style-type: none"> - ทำความเข้าใจกับภาษีมูลค่าเพิ่ม (VAT) - อัตราภาษีมูลค่าเพิ่มในประเทศไทยและต่างประเทศ - ความสำคัญของภาษีมูลค่าเพิ่มต่อเศรษฐกิจไทย - ผลกระทบจากการเพิ่มอัตราภาษี VAT - ผลกระทบต่อความเหลื่อมล้ำทางรายได้ - บทเรียนจากประเทศญี่ปุ่นในการปรับเพิ่มภาษีมูลค่าเพิ่ม - ความคิดเห็นของผู้นำภาคธุรกิจ 	

การปรับโครงสร้างภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีเงินได้นิติบุคคล และภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา โดยรองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังนั้นได้ถูกวิพากษ์วิจารณ์ในแง่ความเป็นไปได้ โดยเฉพาะการเพิ่มอัตราภาษีมูลค่าเพิ่มจาก 7% เป็น 15% ซึ่งอาจเป็นภาระหนักของผู้บริโภคที่กำลังเผชิญกับปัญหาค่าครองชีพในปัจจุบัน และยังอาจส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและฐานทางการคลังของรัฐในแง่ที่ไม่สามารถเก็บรายได้ได้ตามที่คาดหวัง

ภาษีมูลค่าเพิ่ม (Value Added Tax: VAT) หมายถึง ภาษีที่เก็บจากการเพิ่มมูลค่าในทุกขั้นตอนของการผลิตและการจัดจำหน่ายสินค้าและบริการ โดยผู้ผลิตหรือผู้ให้บริการจะต้องเก็บภาษีจากลูกค้าในแต่ละขั้นตอนการขายสินค้าหรือบริการ และต้องนำส่งภาษีที่เก็บได้ไปยังรัฐบาล การคิดคำนวณภาษีจะเป็นการเก็บจากส่วนต่างของมูลค่าที่เพิ่มขึ้นจากการผลิตหรือการบริการในแต่ละขั้นตอน

ปัจจุบันประเทศไทยเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มในอัตรา 7% จากเพดานที่เก็บได้ 10% ซึ่งต่ำกว่าอัตราภาษีมูลค่าเพิ่มในหลายประเทศ ย้อนหลังไปในช่วงวิกฤตต้มยำกุ้งปี 2540 รัฐบาลได้ลดอัตราภาษีมูลค่าเพิ่มจาก 10% ลงมาเป็น 7% และมีการขยายระยะเวลาการลดอัตราภาษีนี้ออกไปอีกจนถึงปี 2567 ซึ่งถือว่าน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศในอาเซียนอย่างสิงคโปร์ที่เก็บอยู่ที่ 9% เวียดนาม เก็บอยู่ที่ 10% ฟิลิปปินส์เก็บอยู่ที่ 12% อินโดนีเซียเก็บอยู่ที่ 11% และกำลังจะเพิ่มเป็น 12% ในปี 2568 ส่วนประเทศที่พัฒนาแล้วส่วนใหญ่เก็บภาษีมูลค่าเพิ่มในอัตราสูงมาก เช่น สหราชอาณาจักรเก็บอยู่ที่ 20% เยอรมนีเก็บอยู่ที่ 19% และญี่ปุ่นเก็บอยู่ที่ 10% จากตัวเลขนี้ จะเห็นได้ชัดว่าประเทศไทยเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มต่ำสุดทั้งในระดับภูมิภาคและระดับโลก

ภาษีมูลค่าเพิ่มเป็นแหล่งรายได้สำคัญของรัฐบาลไทย คิดเป็นประมาณ 30% ของรายได้ทั้งหมด ในปีงบประมาณ 2566 รายได้จากภาษีมูลค่าเพิ่มคิดเป็น 913,581 ล้านบาท หรือประมาณ 29% ของรายได้จากกรมสรรพากรทั้งหมด ซึ่งทำให้ภาษีมูลค่าเพิ่มมีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างฐานะการคลังของประเทศ การเพิ่มอัตราภาษีมูลค่าเพิ่ม ทุก 1% เท่ากับรายได้รัฐเพิ่ม 70,000 - 80,000 ล้านบาท/ปี ซึ่งจะสามารถนำไปยกระดับสวัสดิการ ลดความเหลื่อมล้ำและยังนำไปพัฒนาประเทศ ลงทุนโครงสร้างพื้นฐาน โรงพยาบาล หรือสนับสนุนค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพ แต่การเพิ่มอัตราภาษีมูลค่าเพิ่ม จาก 7% เป็น 15% อาจมีผลกระทบต่อเศรษฐกิจในหลายด้าน โดยเฉพาะในด้านการบริโภคและต้นทุนธุรกิจ ดังนี้

- **ผลกระทบต่อราคาสินค้าและบริการ:** ค่าครองชีพพุ่ง เมื่อเพิ่มภาษีมูลค่าเพิ่ม ราคาในสินค้าหรือบริการจะสูงขึ้น ซึ่งอาจกระทบกับผู้บริโภคโดยตรง โดยเฉพาะกลุ่มรายได้น้อยที่ต้องจ่ายมากขึ้น แต่รายได้เท่าเดิม

- **ผลกระทบต่อต้นทุนธุรกิจ:** ธุรกิจจะต้องรับภาระต้นทุนที่เพิ่มขึ้นจากการจัดหาสินค้าหรือบริการ ซึ่งอาจลดความสามารถในการแข่งขันและกระทบต่อผู้ประกอบการในระยะยาว

- **ผลกระทบต่อเศรษฐกิจโดยรวม:** การเพิ่มอัตราภาษีมูลค่าเพิ่ม อาจทำให้การบริโภคลดลง เพราะราคาสินค้าและบริการที่สูงขึ้นอาจทำให้ผู้บริโภคลดการใช้จ่าย ส่งผลให้เศรษฐกิจชะลอตัวลง เพราะการเพิ่มภาษีมูลค่าเพิ่ม 1% อาจทำให้เศรษฐกิจโตช้าลง 0.25% - 0.35% ต่อปี

- **ผลกระทบต่อความเหลื่อมล้ำทางรายได้** เนื่องจากภาษีมูลค่าเพิ่มเป็นภาษีทางอ้อมที่ผู้บริโภคทุกกลุ่มต้องรับภาระในอัตราเดียวกัน โดยไม่คำนึงถึงระดับรายได้ของแต่ละบุคคล ซึ่งหมายความว่าคนที่มีรายได้น้อยจะต้องจ่ายภาษีในสัดส่วนที่สูงกว่าเมื่อเทียบกับรายได้ของตนเอง ในขณะที่คนที่มีรายได้สูงอาจไม่ได้รับผลกระทบมากนักจากการเพิ่มภาษี เนื่องจากสัดส่วนของรายได้ที่ใช้จ่ายในสินค้าหรือบริการพื้นฐานไม่มากเท่ากับกลุ่มรายได้น้อยที่จะต้องใช้จ่ายเงินส่วนใหญ่ไปกับสินค้าหรือบริการที่จำเป็น เช่น อาหาร ที่อยู่อาศัย การเดินทาง หรือบริการสุขภาพ ซึ่งล้วนแต่ต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม ทำให้ภาระภาษีของพวกเขาคิดเป็นสัดส่วนที่สูงกว่ารายได้โดยรวม

บทเรียนจากประเทศญี่ปุ่นในการปรับเพิ่มภาษีมูลค่าเพิ่ม : การเพิ่มภาษีมูลค่าเพิ่มในญี่ปุ่นไม่เพียงเป็นการเพิ่มรายได้ของรัฐบาลและลดการขาดดุลงบประมาณเท่านั้น แต่ยังมีเป้าหมายสำคัญในการกระตุ้นเงินเฟ้อในช่วงที่ญี่ปุ่นเผชิญกับภาวะเงินฝืดอย่างหนัก การเพิ่มภาษีมูลค่าเพิ่มเป็นกลยุทธ์ที่เชื่อมโยงกับการกระตุ้นเศรษฐกิจและการเติบโตภายใต้นโยบายการเงินที่ผ่อนคลาย ประเทศญี่ปุ่นเน้นการปรับเพิ่มภาษีอย่างค่อยเป็นค่อยไป ซึ่งเป็นกลยุทธ์ที่ช่วยลดผลกระทบต่อความนิยมทางการเมืองและความไม่พอใจจากประชาชน โดยการปรับจาก 5% เป็น 8% ในปี 2557 และจาก 8% เป็น 10% ในปี 2562 ถือเป็นกรณีการดำเนินการแบบขั้นบันได หนึ่งในปัจจัยสำคัญที่ทำให้การปรับภาษีประสบความสำเร็จ คือ การประกาศแผนและข้อปฏิบัติที่โปร่งใส รัฐบาลญี่ปุ่นประกาศอย่างชัดเจนว่า รายได้จากการเพิ่มภาษีจะถูก

นำไปใช้เพื่อช่วยเหลือประชาชน โดยเฉพาะกลุ่มที่ได้รับผลกระทบจากการขึ้นภาษี ซึ่งช่วยสร้างความมั่นใจให้กับประชาชนและเพิ่มการยอมรับจากสาธารณะ

จากกรณีศึกษาของญี่ปุ่น สามารถสรุปได้ว่าการขึ้นภาษีมูลค่าเพิ่มที่ประสบความสำเร็จนั้นต้องมีการวางแผนอย่างรอบคอบ ค่อยเป็นค่อยไป รวมถึงการให้ข้อมูลที่ชัดเจนและโปร่งใสเกี่ยวกับการใช้รายได้จากการปรับขึ้นภาษีเพื่อช่วยเหลือประชาชนในช่วงเวลาที่มีการปรับขึ้นภาษีมีผลกระทบต่อพวกเขา

จากความคิดเห็นของผู้นำภาคธุรกิจไทยกล่าวโดยสรุปได้ว่า การปรับอัตราภาษีมูลค่าเพิ่มจาก 7% เป็น 10% หรือ 15% ในช่วงนี้ยังไม่เหมาะสม เนื่องจากเศรษฐกิจไทยยังเติบโตต่ำและอาจกระทบต่อประชาชนและธุรกิจ โดยเฉพาะธุรกิจที่ไม่ได้เข้าสู่ระบบภาษี เช่น เอสเอ็มอีและธุรกิจอีคอมเมิร์ซ นายสนั่น อังอุบลกุล ประธานกรรมการหอการค้าไทย จึงเสนอให้รัฐบาลผลักดันให้ธุรกิจเหล่านี้เข้าสู่ระบบภาษีมากขึ้นก่อนการพิจารณาปรับอัตราภาษี

นายแสงชัย ธีรกุลวานิช ประธานสมาพันธ์เอสเอ็มอีไทย กล่าวเสริมว่า การขึ้นภาษีมูลค่าเพิ่ม ในเวลานี้จะยิ่งทำให้ธุรกิจเผชิญปัญหามากขึ้น จึงแนะนำให้รัฐบาลมุ่งเน้นการเพิ่มรายได้จากธุรกิจนอกกรอบที่หลีกเลี่ยงภาษี

ดร.สมชัย จิตสุชน ผู้อำนวยการวิจัย TDRi เสนอให้การปรับภาษีมูลค่าเพิ่ม ควรเป็นการปรับอย่างค่อยเป็นค่อยไป โดยไม่ควรขึ้นในอัตราที่รวดเร็ว พร้อมทั้งแนะนำให้ปรับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาให้ไม่เป็นอัตรา flat rate (ตอกเบี้ยคงที่) เพื่อช่วยลดความเหลื่อมล้ำ และยังเสนอยกเลิกสิทธิประโยชน์จากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) ในการดึงดูดการลงทุน รวมถึงการเก็บภาษีจากทรัพย์สินเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับรัฐ

การปรับโครงสร้างภาษีของรัฐบาลไทยมีทั้งข้อดีและข้อเสีย หากสามารถดำเนินการอย่างรอบคอบและมีมาตรการช่วยเหลือกลุ่มที่ได้รับผลกระทบ เช่น ผู้มีรายได้น้อย รัฐบาลอาจสามารถเพิ่มรายได้และกระตุ้นเศรษฐกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่หากการปรับภาษีดำเนินไปอย่างรวดเร็วโดยไม่เตรียมพร้อมผลกระทบที่จะตามมา อาจทำให้เกิดความไม่สมดุลและผลกระทบด้านเศรษฐกิจที่ไม่สามารถควบคุมได้ในระยะยาว

พ.อ.หญิง นवलสมร จรวงษ์

อจ.ทก.วทบ.